TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. balandžio 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvė teikti paslaugas – Gyvybės draudimas – Direktyva 2002/83/EB – 35 ir 36 straipsniai – Teisė atsisakyti sutarties ir atsisakymo terminas – Netinkamas informavimas apie sąlygas pasinaudoti teise atsisakyti sutarties – Pranešimo apie sutarties atsisakymą formos reikalavimai – Teisės atsisakyti sutarties pasibaigimas – Aplinkybės, kad draudėjas yra „vartotojas“ svarba“

Byloje C-20/19

dėl 2018 m. gruodžio 20 d. *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. sausio 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

kunsthaus muerz gmbh

prieš

Zürich Versicherungs AG

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė L. S. Rossi (pranešėja), teisėjai J. Malenovský ir F. Biltgen,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *kunsthaus muerz gmbh*, atstovaujamos advokato D. Koch,

– *Zürich Versicherungs AG*, atstovaujamos advokato P. Konwitschka,

– Austrijos vyriausybės, atstovaujamos J. Schmoll,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil,

– Europos Komisijos, atstovaujamos G. Braun ir H. Tserepa-Lacombe,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2002 m. lapkričio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/83/EB dėl [tiesioginio] gyvybės draudimo (OL L 345, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 6 t., p. 3) 35 ir 36 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *kunsthaus muerz gmbh* ir *Zürich Versicherungs AG* (toliau – *Zürich*) ginčą dėl teisės atsisakyti gyvybės draudimo sutarties apimties.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2002/83, panaikintos 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II) (OL L 335, 2009, p. 1; klaidų ištaisymai OL L 219, 2014, p. 66 ir OL L 84, 2015, p. 74), 2, 5, 45 ir 52 konstatuojamosios dalys buvo suformuluotos taip:

„(2) Siekiant palengvinti sąlygas pradėti gyvybės draudimo veiklą ir ją vykdyti, būtina pašalinti tam tikrus skirtumus, egzistuojančius tarp priežiūrą reglamentuojančių nacionalinės teisės aktų; kad būtų pasiektas šis tikslas ir kartu užtikrinta atitinkama draudėjų ir naudos gavėjų apsauga visose valstybėse narėse, turėtų būti suderintos nuostatos, susijusios su iš gyvybės draudimo įmonių reikalaujamomis finansinėmis garantijomis.

<…>

(5) Dėl to ši direktyva yra svarbus žingsnis link nacionalinių rinkų susiliejimo į integruotą rinką ir šiame etape turi būti patvirtintos kitos Bendrijos priemonės siekiant visiems draudėjams suteikti galimybę kreiptis į bet kurį draudiką, kurio pagrindinė buveinė yra Bendrijoje ir kuris joje vykdo veiklą naudodamasis įsisteigimo teise ir laisve teikti paslaugas kartu garantuojant jiems tinkamą apsaugą.

<…>

(45) Gyvybės draudimo sutartį sudariusiam draudėjui turėtų būti suteikta galimybė per 14–30 dienų laikotarpį nutraukti draudimo sutartį.

<…>

(52) Vidaus draudimo rinkoje vartotojas turės platesnį ir įvairesnį sutarčių pasirinkimą; tam, kad ši įvairovė ir padidėjusi konkurencija būtų naudinga, jam turi būti suteikta visa informacija, kurios tik reikia, kad jis pasirinktų geriausiai jo poreikius atitinkančią sutartį; šis reikalavimas dėl informacijos yra tuo svarbus, kad įsipareigojimai gali būti labai ilgalaikiai; dėl to turi būti suderintos minimalios nuostatos, kad vartotojas gautų aiškią ir tikslią informaciją apie pagrindines jam siūlomų produktų charakteristikas, taip pat išsamią informaciją apie įstaigas, kurioms gali būti adresuojami visi draudėjų, apdraustųjų ar naudos gavėjų skundai.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies g punkte buvo nurodyta:

„Šioje direktyvoje:

<…>

g) „valstybė narė, kurioje prisiimtas įsipareigojimas“ – valstybė narė, kurioje yra nuolatinė draudėjo gyvenamoji vieta, arba jeigu draudėjas yra juridinis asmuo – valstybė narė, kurioje yra jo padalinys, su kuriuo susijusi draudimo sutartis.“

5 Šios direktyvos 32 straipsnio 2 dalyje buvo nustatyta:

„Jeigu draudėjas yra fizinis asmuo, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra ne toje valstybėje narėje, kurios pilietis jis yra, o kitoje valstybėje narėje, draudimo sutarties šalys gali pasirinkti tos valstybės, kurios pilietybę turi draudėjas, teisę.“

6 Tos pačios direktyvos 35 straipsnyje buvo nurodyta:

„1. Kiekviena valstybė narė nustato, kad individualią [gyvybės] draudimo sutartį sudariusiam draudėjui suteikiamas 14–30 dienų laikotarpis nuo tada, kai jam buvo pranešta, kad sutartis yra sudaryta, per kurį jis tą sutartį gali nutraukti.

Draudėjo pranešimas apie sutarties nutraukimą atleidžia jį nuo visų būsimų įsipareigojimų pagal sutartį.

Kitos teisinės pasekmės ir nutraukimo sąlygos, ypač draudėjo informavimo apie sutarties sudarymą tvarka, nustatomos pagal sutarčiai taikomą teisę, kaip apibrėžta 32 straipsnyje.

2. Valstybės narės gali netaikyti 1 dalies tais atvejais, kai sutarties trukmė yra šeši mėnesiai ar mažiau, taip pat tais atvejais, kai dėl draudėjo statuso arba aplinkybių, kuriomis sudaryta sutartis, draudėjui nereikia tokios specialios apsaugos. Valstybės narės savo taisyklėse nurodo, kada 1 dalis netaikoma.“

7 Direktyvos 2002/83 36 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta:

„Prieš sudarant draudimo sutartį, draudėjams turi būti suteikta bent priedo III [III priedo] A dalyje nurodyta informacija.“

8 Pagal minėtos direktyvos III priedo A dalies a.13 punktą „Pasirinkimo laikotarpio (per kurį galima atsisakyti sutarties) taikymo tvarka [Teisės atsisakyti sutarties įgyvendinimo tvarka]“ priskiriama prie informacijos apie įsipareigojimą, kuri draudėjui turėjo būti pateikta prieš sudarant sutartį.

Austrijos teisė

9 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Versicherungsvertragsgesetz* (Draudimo sutarties įstatymas) 165a straipsnyje nustatyta:

„1. Draudėjas turi teisę atsisakyti sutarties per 30 dienų nuo sutarties sudarymo dienos. Jei draudikas suteikia laikiną draudimo apsaugą, jis turi teisę į draudimo įmoką už atitinkamą apsaugos laikotarpį.

2. Jei draudikas neįvykdo pareigos pranešti savo adresą <…>, 1 dalyje nurodytas sutarties atsisakymo terminas nepradedamas skaičiuoti tol, kol draudėjas nesužino šio adreso.

3. Pirmesnės dalys netaikomos grupės draudimo sutartims ir sutartims, kurių trukmė – ne daugiau nei šeši mėnesiai.“

10 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Versicherungsaufsichtsgesetz* (Draudimo priežiūros įstatymas) 9a straipsnyje numatyta:

„1. Prieš išreikšdamas savo sutikimą sudaryti šalies viduje esančios rizikos draudimo sutartį draudėjas turi gauti tokią rašytinę informaciją:

1) draudimo įmonės, prireikus ir draudimo sutartį sudarančio filialo, pavadinimą, registruotosios buveinės adresą ir teisinę formą;

<…>

6) aplinkybes, kuriomis draudėjas gali atšaukti sudarytą draudimo sutartį arba atsisakyti sutarties. <…>

<…>

3. Jei dėl sutarties sudarymo pobūdžio nėra galimybės suteikti rašytinę informaciją draudėjui prieš šiam išreiškiant sutikimą sudaryti sutartį, laikoma, kad pareiga informuoti įvykdyta, jei draudėjas gauna informaciją ne vėliau kaip draudimo liudijimo gavimo dieną.

4. 1 dalies 1 punkte nurodyti duomenys bet kuriuo atveju turi būti aiškiai nurodyti prašyme apdrausti ir draudimo liudijime, taip pat visuose kituose apsaugą suteikiančiuose dokumentuose. <…>“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

11 *Kunsthaus muerz* yra pagal Austrijos teisę įsteigta bendrovė. 2005 m. balandžio 27 d. ji, kaip draudėja, sudarė gyvybės draudimo sutartį su *Zürich*.

12 Pasiūlymo formoje *kunsthaus muerz* buvo nurodyta informacija, kad apie sutarties atsisakymą turi būti pranešta raštu.

13 2017 m. spalio 9 d. *kunsthaus muerz* pareiškė atsisakanti šios sutarties. Ji teigė, kad ši informacija klaidinga, nes norint pasinaudoti šia teise reikalaujama laikytis formos reikalavimų, kurie nenustatyti taikytose nacionalinės teisės normose. Kadangi dėl tokios informacijos negalėjo prasidėti Direktyvos 2002/83 35 straipsnyje numatytas apsvarstyti skirtas terminas, šis terminas neribotas laiko atžvilgiu.

14 *Zürich* atmetė šį pareiškimą, motyvuodama tuo, jog tam, kad būtų pradėtas skaičiuoti apsvarstyti skirtas terminas, ji neprivalėjo informuoti *kunsthaus muerz*. Iš tiesų šią informaciją numatyta suteikti tik draudėjui, kuris yra vartotojas, o ne profesionaliam draudėjui.

15 Dėl to *kunsthaus muerz* kreipėsi į *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinių bylų teismas, Austrija) su prašymu grąžinti jai sumokėtas įmokas ir sumokėti teisės aktuose numatytas 4 % metines palūkanas.

16 2018 m. rugpjūčio 13 d. sprendimu šis teismas atmetė ieškinį, motyvuodamas, be kita ko, tuo, kad tais atvejais, kai draudėjas yra ekonominės veiklos vykdytojas, galimas klaidingas informavimas apie teisę atsisakyti sutarties negali nulemti neribotos teisės atsisakyti sutarties, nes tokia neribota teisė atsisakyti sutarties grindžiama vartotojų teisių apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.

17 Dėl šio sprendimo *kunsthaus muerz* pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui; ji, be kita ko, tvirtino, kad Sąjungos teisėje draudėjai aiškiai neskirstomi pagal tai, ar jie yra vartotojai, ar ne, ir kad dėl to teisė atsisakyti sutarties vienodomis sąlygomis turi būti suteikta visiems draudėjams, sudariusiems gyvybės draudimo sutartį.

18 *Zürich*, priešingai, mano, kad nagrinėjamu atveju draudėja buvo tinkamai informuota apie teisę atsisakyti sutarties ir kad vien nuoroda į rašytinės formos reikalavimą, kurio būtina laikytis norint pasinaudoti šia teise ir kuris, beje, naudingas pačiam draudėjui ir padeda užtikrinti teisinį saugumą, nereiškia, kad pateikta informacija buvo klaidinga. Bet kuriuo atveju, kai draudėjas yra ekonominės veiklos vykdytojas, sutarties atsisakymo terminas baigiasi visiškai neatsižvelgiant į tai, ar pateikta informacija šiuo klausimu. Iš tiesų Sąjungos teisėje numatytos teisės atsisakyti sutarties prasmė ir tikslas yra tik apsaugoti vartotojus.

19 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių, kiek reikia remtis 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimu *Endress* (C-209/12, EU:C:2013:864).

20 Tame sprendime Teisingumo Teismas konstatavo, kad 1990 m. lapkričio 8 d. Tarybos antrosios direktyvos 90/619/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu gyvybės draudimu, derinimo, apibrėžiančios nuostatas, padedančias veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas, ir iš dalies keičiančios Direktyvą 79/267/EEB (OL L 330, 1990, p. 50), kuri buvo iš dalies pakeista 1992 m. lapkričio 10 d. Tarybos direktyva 92/96/EEB (OL L 360, 1992, p. 1), 15 straipsnio 1 dalis, siejama su 1992 m. lapkričio 10 d. Tarybos direktyvos 92/96/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu gyvybės draudimu, derinimo, iš dalies keičiančios direktyvas 79/267/EEB ir 90/619/EEB (Trečioji gyvybės draudimo direktyva) (OL L 360, 1992, p. 1), 31 straipsniu, – šios nuostatos iš esmės sutampa su Direktyvos 2002/83 35 ir 36 straipsniais – turi būti aiškinama kaip draudžianti nacionalinės teisės nuostatą, pagal kurią draudėjo teisė atsisakyti sutarties, jeigu jis nebuvo informuotas apie teisę atsisakyti sutarties, pripažįstama tik vienus metus nuo pirmosios draudimo įmokos sumokėjimo dienos.

21 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atkreipia dėmesį, kad priimdamas tokį sprendimą Teisingumo Teismas rėmėsi Antrosios direktyvos 90/619 23 konstatuojamąja dalimi, kuri iš esmės sutampa su Direktyvos 2002/83 52 konstatuojamąja dalimi, ir jurisprudencija dėl visiems vartotojams pagal 1985 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyvą 85/577/EEB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su sutartimis, sudarytomis ne prekybai skirtose patalpose (OL L 372, 1985, p. 31), pripažįstamos teisės atšaukti sutartį, visų pirma 2001 m. gruodžio 13 d. Sprendimu *Heininger*, (C-481/99, EU:C:2001:684).

22 Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas atsižvelgė į tai, kad draudėjas, palyginti su draudimo bendrove, yra silpnesnėje padėtyje, panašioje į tą, į kurią patenka vartotojas, sudarantis sutartį ne prekybai skirtose patalpose. Taip yra dėl to, kad draudimo sutartys teisiniu požiūriu yra sudėtingi finansiniai produktai, kurie gali labai skirtis, nelygu juos siūlantis draudikas, ir gali lemti didelius bei potencialiai labai ilgos trukmės finansinius įsipareigojimus.

23 Nagrinėjamu atveju kunsthaus muerz nėra „vartotojas“. Iš tiesų, nors Sąjungos teisėje nėra vienodos sąvokos „vartotojas“ apibrėžties, remiantis daugeliu vartotojų apsaugai skirtų teisės aktų galima padaryti išvadą, kad vartotojas yra fizinis asmuo, veikiantis rinkoje ne profesiniais ir ne komerciniais, taigi tik privačiais tikslais.

24 Šiomis aplinkybėmis *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyva 2002/83, visų pirma jos 35 ir 36 straipsniai, turi būti aiškinama taip, kad (taip pat) tuo atveju, kai draudėjas nėra vartotojas, ja draudžiama nacionalinės teisės norma, pagal kurią teisės atsisakyti sutarties laikotarpis pasibaigia po 30 dienų nuo sutarties sudarymo dienos, neatsižvelgiant į tai, ar prieš sutarties sudarymą buvo suteikta (tinkama) informacija apie teisę atsisakyti sutarties?“

Dėl prejudicinio klausimo

25 Savo prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2002/83 35 ir 36 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos ir tuo atveju, kai draudėjas nėra vartotojas, laikotarpis, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti gyvybės draudimo sutarties, pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai buvo sudaryta ši sutartis, nors draudimo įmonės draudėjui pateiktoje informacijoje apie šios teisės atsisakyti sutarties įgyvendinimo tvarką nurodyti formos reikalavimai iš tikrųjų nenumatyti tai sutarčiai taikytinoje teisėje.

26 Pirmiausia primintina, kad Teisingumo Teismas jau turėjo galimybę patikslinti, jog Direktyvos 2002/83 35 ir 36 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad terminas, skirtas pasinaudoti teise atsisakyti gyvybės draudimo sutarties, pradedamas skaičiuoti nuo to momento, kai draudėjui pranešama, kad sutartis sudaryta, net jeigu draudimo įmonės šiam draudėjui pateiktoje informacijoje nurodyti formos reikalavimai iš tiesų nenumatyti šiai sutarčiai taikytinoje nacionalinėje teisėje arba sutarties sąlygose, jei dėl to iš draudėjų neatimama galimybė pasinaudoti teise atsisakyti sutarties iš esmės tokiomis pat sąlygomis kaip ir tuo atveju, jei informacija būtų buvusi teisinga. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis bendru vertinimu, atliekamu atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus ir pagrindinių bylų faktines aplinkybes, turi įvertinti, ar dėl draudėjui pateiktoje informacijoje esančios klaidos jis neteko tokios galimybės (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Rust-Hackner ir kt.*, C-355/18–C-357/18 ir C-479/18, EU:C:2019:1123, 82 punktą).

27 Todėl, siekiant atsakyti į pateiktą klausimą, reikia patikrinti, ar toks minėtos direktyvos 35 ir 36 straipsnių aiškinimas priklauso nuo draudėjo, kaip vartotojo, statuso.

28 Šiuo klausimu pasakytina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą ir teisės aktu, kuriame ji įtvirtinta, siekiamus tikslus (2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Koushkaki*, C-84/12, EU:C:2013:862, 34 punktas; 2016 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Hemming ir kt.*, C-316/15, EU:C:2016:879, 27 punktas ir 2017 m. sausio 25 d. Sprendimo *Vilkas*, C-640/15, EU:C:2017:39, 30 punktas).

29 Visų pirma konstatuotina, kad nei minėtuose 35 ir 36 straipsniuose, nei Direktyvos 2002/83 45 konstatuojamojoje dalyje, kurioje minima šios direktyvos 35 straipsnyje įtvirtinta teisė atsisakyti sutarties, draudėjai neskirstomi pagal tai, ar jie yra vartotojai, ar ne.

30 Taip pat pažymėtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, jog *kunsthaus muerz* negali būti laikoma „vartotoja“, nes ji yra juridinis asmuo, o šis statusas pripažįstamas tik fiziniams asmenims. Taigi nereikia išsakyti pozicijos dėl sąvokos „vartotojas“ apimties Sąjungos teisėje ir norint atsakyti į pateiktą klausimą pakanka pažymėti, kad bet kuriuo atveju iš Direktyvos 2002/83 35 straipsnio konteksto matyti, jog draudėjas, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, gali būti tiek fizinis, tiek juridinis asmuo.

31 Pirma, šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies g punkte „valstybė narė, kurioje prisiimtas įsipareigojimas“ apibrėžta kaip „valstybė narė, kurioje yra nuolatinė draudėjo gyvenamoji vieta, arba, jeigu draudėjas yra juridinis asmuo – valstybė narė, kurioje yra jo padalinys, su kuriuo susijusi draudimo sutartis“.

32 Antra, pagal šios direktyvos 32 straipsnio 2 dalį tik tuo atveju, kai draudėjas yra fizinis asmuo, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra ne toje valstybėje narėje, kurios pilietis jis yra, o kitoje valstybėje narėje, šalys gali pasirinkti tos valstybės, kurios pilietybę turi draudėjas, teisę.

33 Be to, šios direktyvos 35 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms suteikiama galimybė apriboti šią apsaugą, „kai dėl draudėjo statuso arba aplinkybių, kuriomis sudaryta sutartis, draudėjui nereikia tokios specialios apsaugos“. Taigi direktyvoje numatyta apsauga neišvengiamai taikoma visiems

draudėjams, išskyrus atvejus, kai valstybės narės pasinaudoja šia galimybe, pavyzdžiui, nesuteikdamos tokios apsaugos profesionaliems draudėjams. Vis dėlto pagal šią 2 dalį toks apribojimas turi būti numatytas sutarčiai taikytinoje nacionalinėje teisėje; nagrinėjamu atveju tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į Austrijos teisę.

34 Galiausiai tokį Direktyvos 2002/83 35 ir 36 straipsnių aiškinimą patvirtina šios direktyvos tikslai, nurodyti, be kita ko, jos 2 ir 5 konstatuojamosiose dalyse, pagal kurias šia direktyva siekiama užtikrinti tinkamą draudėjų ir naudos gavėjų apsaugą visose valstybėse narėse ir visiems draudėjams suteikti galimybę kreiptis į bet kurį draudiką, kurio pagrindinė buveinė yra Europos Sąjungoje.

35 Iš tiesų apdraustųjų skirstymas pagal jų asmenines savybes, be kita ko, pagal tai, ar jie yra „vartotojai“, prieštarautų šiems tikslams, nes tai reikštų Direktyva 2002/83 užtikrintos apsaugos ribojimą.

36 Priešingai, nei teigia *Zürich*, tokio Direktyvos 2002/83 35 ir 36 straipsnių aiškinimo negali paneigti aplinkybė, kad šios direktyvos 52 konstatuojamojoje dalyje vartojamas terminas „vartotojas“. Iš tiesų šioje konstatuojamojoje dalyje nėra nieko, kas leistų daryti išvadą, kad būtinybė pateikti informaciją apie teisę atsisakyti sutarties taikoma tik draudėjui, kuris yra vartotojas.

37 Tas pats pasakytina apie 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendime *Endress* (C-209/12, EU:C:2013:864) Teisingumo Teismo padarytas nuorodas į vartotojus, kai jis nusprendė, kad, jeigu draudėjas negavo jokios informacijos apie teisės atsisakyti sutarties egzistavimą, terminas, skirtas pasinaudoti šia teise, negali būti pradedamas skaičiuoti.

38 Tiesa, kad prieitų prie šios išvados, Teisingumo Teismas rėmėsi Direktyvos 90/619 23 konstatuojamąja dalimi, iš esmės sutampančia su Direktyvos 2002/83 52 konstatuojamąja dalimi, ir draudimo srities nuostatoms pritaikė argumentus, išdėstytus 2001 m. gruodžio 13 d. Sprendime *Heininger* (C-481/99, EU:C:2001:684), kuriame nagrinėtas prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl Direktyvos 85/577 dėl vartotojų apsaugos, susijusios su sutartimis, sudarytomis ne prekybai skirtose patalpose (šiuo klausimu taip pat žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Rust-Hackner ir kt.*, C-355/18–C-357/18 ir C-479/18, EU:C:2019:1123, 63 punktą).

39 Vis dėlto pažymėtina, kad, kaip matyti iš 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Endress* (C-209/12, EU:C:2013:864) 28 ir 29 punktų, tame sprendime Teisingumo Teismo atliktas draudėjų ir vartotojų palyginimas grindžiamas vien bendrais jų padėties pagal sutartį aspektais, t. y. rizika, susijusia su draudimo sutarties sudarymu neturint Sąjungos teisėje numatytus reikalavimus atitinkančios informacijos, ir tuo, kad draudėjas yra silpnesnėje padėtyje, palyginti su draudiku, nes, pirma, draudimo sutartys teisiniu požiūriu yra sudėtingi finansiniai produktai ir, antra, jos lemia didelius bei potencialiai labai ilgos trukmės finansinius įsipareigojimus. Negalima teigti, kad šie aspektai negali egzistuoti, kai draudėjas nėra vartotojas.

40 Taigi nacionalinis teismas turi atsižvelgti į tai, ar draudėjas yra vartotojas, kai, kaip priminta šio sprendimo 26 punkte, remdamasis bendru vertinimu, atliekamu atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus ir pagrindinės bylos faktines aplinkybes, vertina, ar dėl draudėjui pateiktoje informacijoje esančios klaidos jis neteko galimybės pasinaudoti teise atsisakyti sutarties iš esmės tokiomis pat sąlygomis kaip ir tuo atveju, jei informacija būtų buvusi teisinga.

41 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2002/83 35 ir 36 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie taikomi ir draudėjui, kuris nėra vartotojas, ir jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos laikotarpis, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti gyvybės draudimo sutarties, pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai buvo sudaryta ši sutartis, nors draudimo įmonės draudėjui pateiktoje informacijoje apie šios teisės atsisakyti sutarties įgyvendinimo tvarką nurodyti formos reikalavimai iš tikrųjų nenumatyti tai sutarčiai taikytinoje teisėje, jei dėl tokios informacijos iš draudėjo nebuvo atimta galimybė pasinaudoti šia teise iš esmės tokiomis pat sąlygomis kaip ir tuo atveju, jei informacija būtų buvusi teisinga. Prašymą priimti prejudicinį

sprendimą pateikęs teismas, remdamasis bendru vertinimu, atliekamu atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus ir pagrindinės bylos faktines aplinkybes, įskaitant tai, kad draudėjas gali būti vartotojas, turi įvertinti, ar dėl draudėjui pateiktoje informacijoje esančios klaidos jis neteko tokios galimybės.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

42 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

2002 m. lapkričio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/83/EB dėl [tiesioginio] gyvybės draudimo 35 ir 36 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie taikomi ir draudėjui, kuris nėra vartotojas, ir jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos laikotarpis, per kurį galima pasinaudoti teise atsisakyti gyvybės draudimo sutarties, pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai buvo sudaryta ši sutartis, nors draudimo įmonės draudėjui pateiktoje informacijoje apie šios teisės atsisakyti sutarties įgyvendinimo tvarką nurodyti formos reikalavimai iš tikrųjų nenumatyti tai sutarčiai taikytinoje teisėje, jei dėl tokios informacijos iš draudėjo nebuvo atimta galimybė pasinaudoti šia teise iš esmės tokiomis pat sąlygomis kaip ir tuo atveju, jei informacija būtų buvusi teisinga. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis bendru vertinimu, atliekamu atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus ir pagrindinės bylos faktines aplinkybes, įskaitant tai, kad draudėjas gali būti vartotojas, turi įvertinti, ar dėl draudėjui pateiktoje informacijoje esančios klaidos jis neteko tokios galimybės.

Parašai.